

Ne bodo nas utišali

Kdor poblize pozna tržaški nacionalistični svet, se prav gotovo ni začudil, ko je slišal po radiu in televiziji ter bral v dnevnem tisku o predlogu vodilnih listarjev za sestavo novega tržaškega občinskega in pokrajinskega odbora ter za oblikovanje večine, ki naj takšna odbora podpira. Predlog je v bistvu v skladu z nojev-

DRAGO LEGIŠA

sko miselnostjo in politiko tržaških nacionalistov, ki problem odnosov med večino in manjšino kratkoma ignorirajo, češ da tega problema enostavno ni.

V resnici pa je ta problem bil in je še vedno na vrhu lestvice vprašanj, s katerimi se mora ukvarjati vsakdo, kdor v Trstu zavzema vodilna mesta v upravi, politiki in v javnem življenju na splošno.

Tudi občinska in pokrajinska uprava v Trstu morata seveda predvsem skrbeti, da bodo kar se da redno delovale službe, ki so nujne za življenje občanov: mestni prevozi, vodovod, elektrika, plin, odvažanje smeti in odpadkov, kanalizacija, matični in anagrafski urad itd. itd. Toda za redno življenje občanov je prav tako potrebno, da javni upravitelji posvečajo največjo skrb tudi problematiki tistih članov občestva, ki so v manjšini, pa naj bo ta kakršnakoli. V tej zvezi morajo skrbeti, da se člani manjšin ne bodo čutili zapostavljene, da ne bodo na robu dogajanja. Pri tem zavzema v Trstu pomembno mesto skrb za slovensko jezikovno manjšino, ki je po jeziku sicer drugačna od večinskega naroda, a ki zato nikakor ne sme biti potisnjena v kot in torej zapostavljena.

Predlog vodilnih tržaških listarjev problem slovenske jezikovne manjšine v Trstu ignorira oziroma zanika njegov obstoj. Pri tem nas niti ne zanima, ali bo v novih odborih mesto za prof. Sama Pahorja in prof. Ivana Peterlina, saj je to postranskega pomena. Zanima nas in nas tudi skrbi namera, ki izhaja iz omejenega predloga, da se namreč skuša utišati glas slovenskih izvo-

TOLMINSKI PUNTARJI ŠE DANES NIMAJO MIRU

Najbolj svečan trenutek prireditve na goriškem Travniku: odkritje spominske plošče tolminskim puntarjem (foto Marinčič)

Na mengorski gori zvon v jutro zvoni — kot nekdanj, ko puntarjem v trg in vasi k uporabi za pravdo dajal je ukaz.

(L. Šorli, NA MENGORAH ZVONI)

Zvon na romarskem griču Mengore na Tolminskem je v 18. stoletju vabil puntarje od blizu in daleč v slikoviti deželici ob Soči k zbiranju za upor. Po Soški dolini so se nato podali proti Gorici za »staro pravdo«. V glavnem mestu dežele pa niso dobili svoje pravde. Premoč plemstva in osrednje državne oblasti je namreč onemogočila vsak upravičen upor. Voditelji le-tega kot Ivan Gradnik, Andrej Laharn, Ivan Kobal in drugi so po sramotnem procesu padli pod rabljevo sekiro na goriškem Travniku. In teh dogodkov se je hotela spomniti Gorica, predvsem slovenska Gorica, da bi počastila njih spomin in njihovo žrtev. Pa tudi del večinskega naroda, ki se je s svojimi uradnimi in drugimi predstavniki udeležil spominskih proslav.

V tem duhu so se prejšnje dni odvijale proslave v spomin na tolminski punt iz leta 1713. To še posebej, v kolikor je bila na programu postavitve spominske plošče puntarskim junakom. Za to je že pred časom dala pobudo italijansko-slovenska revija Isonzo-Soča, ki izhaja v Gorici. Pobudniki so že pred leti naslovili na občinsko upravo vabilo, da bi ona sama tudi sodelovala pri tem načrtu. Stvari so seveda šle svojo pot, občina ni

imela za to posluha. Že v prejšnji mandatni dobi se je o stvari debatiralo v občinskem odboru, kjer je slovenski predstavnik odločno zavrnil stališča večine, ki je bila zadevi v bistvu nasprotna. Letos je spet vse skupaj prišlo v roke občinske uprave, zlasti kar zadeva dovoljenje občine za postavitve spominskega obeležja. Po prvotnem negativnem stališču odbora je nato občinski svet stvari obrnil in izglasoval pozitivno stališče (z večino glasov) za spomenik. In tako je moral končno tudi župan le podpisati odobreni odlok za postavitve obeležja.

Ves ta uvod je bil verjetno potreben, da lahko uokvirimo sedanje proslave v Gorici. Za nedeljo, 14. junija, je bilo napovedano odkritje plošče na Travniku, par dni prej pa je bil v Katoliškem domu v Gorici na pobudo dveh slovenskih prosvetnih zvez in pod okriljem mestne občinske konzulte za slovensko manjšino. Na večeru sta govorila dr. Branko Marušič in prof. Marija Češčut. Prvi je orisal

Odprli italijansko gimnazijo v Portorožu

V Portorožu so prejšnji teden slovesno odprli gimnazijo za dijake italijanske manjšine. Trak je prerezal slovenski predsednik Milan Kučan. Pouk se je v tej šoli začel že marca, obiskuje pa jo 61 dijakov. Poslojje meri 900 kvadratnih metrov in ima 5 specializiranih učilnic. Ravnateljica šole je Daniela Paliaga-Jankovič. Višješolci italijanske manjšine v slovenskem delu Istre so imeli prej pouk v neprimernih prostorih v Piranu. Šola je bila ustanovljena takoj po vojni in ji je v preteklosti tudi grozilo zaprtje zaradi odločno prenizkega števila dijakov. Danes pa to šolo obiskuje tudi precej slovenskih dijakov.

zgodovinsko ozadje in dogodke same, druga pa odmev tolminskega upora v slovenski literaturi. Mešani zbor Lojze Bratuž pa je izvedel par priložnostnih skladb, med temi Vrabčevo Na goriškem Travniku na besedilo Ljubke Šorli.

V nedeljo, 14. t.m., pa je sledilo odkritje obeležja na Travniku. Zbralo se je lepo število ljudi z obeh strani meje, prišla sta župana iz Nove Gorice in Tolmina, medtem ko sta goriška občinska in pokrajinska uprava poslali samo po dva odbornika. Na sporedu so bili nagovori prirediteljev in pozdravi oblasti. Vse je potekalo dvojezično. Plošča sama pa je štiri-

Iz vsebine:

30-letnica smrti M. Fileja (str. 5)

Društvo Jadro prejelo nagrado iz sklada D. Černeta (str. 3)

J. Paljk
»Zaničevanje nekega naroda je primitivno in še bedasto povrh« (str. 7)

rijezična (italijansko, slovensko, nemško in furlansko besedilo). Prireditvev je motila skupinica fašističnih pobalinov, ki je skoraj nemoteno izzivala in razgrajala. Vsekakor pa je bil to osamljen pojav, ki ni v bistvu uspel skaliti resnega in svečanega vzdušja.

Kaže, da tolminski puntarji niti dobri dve stoletji in pol kasneje nimajo miru oz. da se ob njih ustvarja večkrat protizgodovinska in tendenciozna polemika. Vendar

a.b. ■■■►

Člani sosveta, izvoljeni na listah Ssk

VZHODNI KRAS

David Slobec
Berta Vremec

SV. IVAN

Edi Krapež

ZAHODNI KRAS

Henrik Lisjak
Bogdan Kralj
Peter Starc

ROJAN - GRETA - BARKOVLJE

Aleksander Furlan

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Stara jablana«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bonjour Triestesse ali kabaret podirajočih se dni«; 15.30 Krajevne stvarnosti; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 22. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-1945; 9.30 Iz filmskega sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Nikoli ni prepozno za učenje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Za sretne roke«; 15.30 Strmeče uho; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Živeti je naša usoda; 17.40 Mladi val.

■ TOREK, 23. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 9.30 Beležka; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 11.40 Priljubljene melodije; 12.00 Nepozabne odrske sanje; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ SREDA, 24. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Male neznane države; 12.20 Slovenska lahka glasba; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Simboli in še kaj; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasovi iz Sibirije; 17.40 Mladi val.

■ ČETRTEK, 25. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.35 Dvajset minut z...; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Moji prijatelji za boljši svet; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Franjo Frančič: Izvir; 15.40 Orkestralna glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Obtoženci drugega tržaškega procesa; 17.50 Mladi val.

■ PETEK, 26. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 9.00 »Bonjour Triestesse ali kabaret podirajočih se dni«; 9.30 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Šaljivo — resno; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Barvni ringaraja«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 O poeziji 80. let; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 27. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 11.30 Boris Pahor: »Mesto v zalivu«; 12.00 Oddaja iz Režije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe Jadran; 18.00 Janez Povše: »Bog se zame ne meni«.

Za predsednika je bil potrjen Klavdij Palčič

Nekaj misli z 18. občnega zbora SKGZ

»Z mladostjo slovenske države in izkušnjo spomina v odprtost novih izzivov« — pod tem geslom je v petek, 12., in soboto, 13. t.m., potekal na tržaškem velesejmu 18. občni zbor Slovenske kulturno gospodarske zveze. Ob veliki udeležbi gostov iz zamejstva in tudi iz Slovenije je predsedniško poročilo Zveze podal dosedanjí predsednik Klavdij Palčič, ki je bil tudi za naslednjo mandatno dobo potrjen z veliko večino glasov, v soboto pa je poročal tajnik Dušan Kalc. O vsebini obeh poročil ne bomo dolgo pisali, saj so o tem že obširno poročala slovenska dnevna občila. Na kratko naj povemo le, da se je predsednik dotaknil nekaterih ključnih vprašanj za našo manjšino, kot je zjamčena prisotnost v izvoljenih svetih, tudi v parlamentu, omenil je bodočo vlogo Primorskega dnevnika kot vseslovenskega časopisa, ki pa se, po njegovih besedah, ne bo odrekel svojememu poslanstvu, poudaril je nujnost po vzpostavitvi

tesnejših stikov z matico. O vprašanjih, ki zadevajo celotno našo manjšino, moramo odločati vsi složno in strnjeno, je še dejal Palčič, čeprav je med drugim poudaril, da je širok pluralistični značaj slovenskega izvoljenega predstavništva logična posledica naše vključenosti v demokratično življenje v tej državi. V tem smislu je treba razumeti tudi podporo, ki jo je SKGZ dala kandidatu na listi PSI Ediju Bukavcu, kar so nekateri obsodili, je menil Palčič.

Iz poročila tajnika Dušana Kalca prav tako povzemamo nekaj misli: povedal je, za katere probleme se je v zadnji mandatni dobi SKGZ najbolj zavzemala — gospodarstvo, odbijanje političnih napadov na organizacijo po spremembah v matici, reforma krajevnih uprav itd. Omenil je problem vedno bolj nacionalistično usmerjenega Trsta; temu se bo mogoče upreti le z informacijo, z iskanjem pravih ravnotežij in najboljših poti ne le za čimbolj učinkovito borbo za naše pravice, temveč tudi za oblikovanje resnične kulture sožitja. V ta načrt se morajo vključiti, je dejal tajnik Kalc, vsa slovenska občila.

Oba voditelja organizacije sta v svojih poročilih tudi poudarila potrebo po vstopu mlajših, svežih moči v SKGZ in obenem nakazala področja, katerim bo morala SKGZ kot »organizacija civilne družbe« v bodoče posvetiti več pozornosti.

Kot že rečeno, so se v petek slavnostnega dela občnega zbora udeležile tudi številne ugledne osebnosti iz zamejstva in Slovenije. V imenu vlade RS Slovenije je zbrane pozdravil minister za Slovence po svetu Janko Prunk, ki je poudaril, da ima SKGZ za

sluge za ohranjanje slovenstva v Italiji. Manjšina bo morala v bodoče sama odločati, je še med drugim dejal, ali je bolj učinkovita politična strnjjenost (kot na primer pri Avstrijcih na Južnem Tirolskem ali Francozih v Dolini Aoste, ki so dosegli idealno raven zaščite), ali pa je za našo narodnostno skupnost koristnejša delitev po strankah.

Vsi, ki so članom Slovenske kulturno gospodarske zveze zaželeli dober potek občnega zbora, so poudarili predvsem narodnostni pomen te organizacije. Deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar pa je k temu dodal nekaj kritičnih misli; o Primorskem

Brezigar v Dresdnu o vprašanju manjšin

Na nedavnem zasedanju v Dresdnu v Nemčiji je deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar govoril o vprašanju deželnih avtonomij v posameznih evropskih državah. Konferenca v Dresdnu je bila posvečena razpravi o indijanskih jezikovnih manjšinah v Južni in Severni Ameriki.

Predeu lahko Evropa svetovala Ameriki, kako naj pravično reši vprašanje manjšin na svojih tleh, je med drugim rekel slovenski predstavnik, bi bilo treba napraviti zelo podrobno primerjalno raziskavo o tem, kako različne evropske države različno rešujejo probleme manjšin znotraj svojih meja. Ugotovili bi, kako velike so razlike med posameznimi državami, poleg tega pa še, da Italija res ne more biti za zgled na tem področju.

Evropa torej pri reševanju manjšinske problematike sploh ni homogena, je še dejal Bojan Brezigar. Kar zadeva Italijo, v tej državi še ni prišlo do uveljavitve regionalizacije, zato ima, tudi kar zadeva vprašanja narodnostnih skupnosti, država še vedno odločilno besedo. Drugače je na primer v Španiji in Švici, kjer se manjšinski problemi rešujejo na deželni ravni.

Znani srbski pisatelj Dobrica Ćosić je bil izvoljen za predsednika Zvezne republike Jugoslavije, v bistvu Srbije in Črne gore. Za kandidata ga je predlagala Miloševićeva Socialistična stranka Srbije.

Dobrica Ćosić je star 71 let. Do leta 1968 je bil eden vodilnih srbskih komunistov, nato pa eden glavnih oporečnikov.

Italija v čedalje hujši politični krizi

Od državnoborskih volitev je poteklo že nekaj mesecev, a Italija še nima nove vlade. V trenutku, ko pišemo te vrstice, predsednik republike Scalfaro še ni določil mandatarja za sestavo nove vlade, vendar njegovo ime bo verjetno znano, ko bodo bralci dobili v roke to številko lista.

Ne glede na imenovanje mandatarja je jasno, da postaja politični položaj v državi čedalje bolj zapleten. Krščanska demokracija, ki je kljub občutnemu osipu glasov še vedno zdaleč najmočnejša politična sila v državi, je v zelo hudi krizi, saj je Forlani že pred tedni odstopil, a še ni bil izvoljen njegov naslednik, to je strankin glavni tajnik.

V najhujši krizi je socialistična stranka, in sicer ne samo zaradi vrste škandalov, v katere so vpleteni neka-

teri njeni prvaki, temveč tudi zaradi dejstva, da se po mnogih letih čedalje bolj pogosto in čedalje bolj javno kritizira strankin glavni tajnik Craxi.

V krizi je dalje Demokratična stranka levice, večinska veja bivše KPL, kar je zlasti prišlo do izraza pri volitvah novega predsednika poslanske zbornice Napolitana. Zaradi načina, kako je prišlo do njegove izvolitve, je odstopil strankin predsednik, poslanec Rodotà, ki glavnemu tajniku predvsem očita, da je pristal na »veto«, ki ga je bil proti njegovi izvolitvi postavil socialistični tajnik Craxi. Tudi Demokratična stranka levice je vpletena v nekatere škatle, saj se je izkazalo, da so nekateri njeni predstavniki nezakonito prejeli denar, ko so zasedali pomembna mesta v javni upravi.

Tolminski puntarji...

pa njih lik in podoba ostaneta neskalsena in vedno živa v srcih primorskega slovenskega človeka, ki je vedno videl v njih predhodnike kasnejšega in še danjega boja za svoje narodne in človeške pravice sploh!

Goriški Travnik je tako zadnje nedeljo bil spet glasnik puntarskega in obenem slovenskega duha. Tako pred stoletji, tako 20. maja 1984, tako sedaj. V verzih goriške pesnice, s katerimi zaključujemo te vrstice, je tako zaživel:

*V cerkvi je sveti Ignacij doma,
zunaj stebèr je slavni:
videl umreti Tolmincevo je svet —
Vžgali so punt, brezpravni...*

Ne bodo nas utišali

ljenih predstavnikov, da se skuša dejansko uvesti strahovlada, kakršno smo v polpretekli zgodovini primorski Slovenci dobro poznali.

Strahovlada je bila svoj čas odpravljena tudi in zlasti z našo pomočjo. Prepričani smo, da bomo taki nevarnosti kos tudi danes.

Podelitev nagrade Dušana Černeta

Udeleženci slovesnosti ob podelitvi Černetove nagrade društvu »Jadro« iz Ronk (foto Marinčič)

V nedeljo, 14. junija, se je v Romjanu blizu Ronk pričela prijetna prireditev pred prostori društva Jadro, ki že vrsto let dela v Laškem med Slovenci, ki tam živijo. Pod prelepimi lipami so namreč podelili slovenskemu društvu Jadro nagrado iz sklada Dušana Černeta. Nagrado podeljuje že

vrsto let sklad Dušana Černeta društvom in ljudem, ki se odlikujejo v ohranjanju in oživljanju slovenskih tradicij v zamejstvu, tistim ljudem torej, ki opravljajo zaslužno delo za slovensko skupnost.

Sklad Dušana Černeta podeljuje nagrado že od leta 1975, v spomin na tedaj umrlega slovenskega javnega delavca in znanega časnikarja. Podeljujejo jo vsem tistim, ki se najbolj odlikujejo pri delovanju za rast slovenstva, »v duhu demokracije in s spoštovanjem krščanskih vrednot.«

Na spominski diplomi, ki so jo trije predstavniki sklada Dušana Černeta podelili društvu, stojijo te besede, ki najbolje povejo smisel in namen nagrade: »Slovenskemu kulturnemu rekreativnemu društvu Jadro v Ronkah je podeljena nagrada iz Sklada Dušana Černeta za leto 1992 in s tem častno priznanje za dolgoletno kulturno in povezovalno delo med slovenskimi rojaki na naši zahodni jezikovni meji. Trst-Ronke, 14. junija 1992. Za sklad Dušana Černeta: Dragomir Legiša, Zorko Harej in Saša Martelanc.«

Dr. Drago Legiša je v nagovoru poudaril pomembnost društva, ki poleg narodnostno ohranjevalne naloge igra pomembno vlogo tudi na kulturnem področju, posebno pa še kot pomemben dejavnik ob italijanskem večinskem narodu, ki Slovence spoznava tudi po delovanju društva. Posebno je govornik poudaril veliko vlogo kulture v današnjem času in izrekel društvu Jadro iskrene čestitke.

Časnikar slovenskega radia Trst A Saša Martelanc je v kratkih in jedrnatih besedah zelo lepo orisal lik človeka, čigar ime nosi nagrada. Saša Martelanc je o Dušanu Černetu povedal, da je bil izreden narodnjak, velik demokrat in humanist, če povemo, da je vse to vsak dan skušal preneti še s spodobnim krščanskim življenjem, potem povemo dovolj tudi za upravičen ponos prisotnih odbornikov in članov društva Jadra, ki so nagrado z njegovim imenom prejeli.

Zorko Harej je utemeljil odločitev odbora Černetovega sklada in pri tem naštel številne dejavnosti društva Jadro, od učenja slovenskega jezika do tečajev izdelovanja idrijskih čipk, od izdaje društvenega glasila Jadro do pevskega zbora, ki poje pri mašah, ki so v slovenščini enkrat mesečno tudi v Ronkah in še bi lahko naštevali. Ob koncu je Slovincem v Laškem tudi čestital ob prejetju nagrade Dušana Černeta.

Sledila je krajša predstavitev letnega glasila društva Jadro, ki je tokrat izšlo na petdesetih straneh, glasilo bo na prodaj v teh dneh. Predstavila sta ga Karlo Mučič in Jurij Paljk, ki sta glasilo tudi uredila. Sledila je družabnost in prijeten večer, ki se je končal s petjem.

Jurij Paljk

Slovenski center za glasbeno vzgojo
Emil Komel v Gorici

Glasbeni poklon gojencev
ob zaključku šolskega leta
**POD CERKVENIM
OBOKOM**

Cerkev sv. Ivana v Gorici
v soboto, 20. junija 1992 ob 20.30

Zgled, ki ga velja posnemati

Slovensko kulturno društvo »Grad« od Banov pri Opčinah si je zastavilo kot cilj, da bo obnovilo nekaj starih vaških spomenikov, ki jim grozi uničenje. Tako so se dogovorili s tržaško skupino prostovoljcev za civilno zaščito Nord Est iz Trsta, da bodo z njihovo pomočjo očistili star vodnjak — »štirno« pri Badalučki v neposredni bližini Banov.

Vodnjak nosi letnico 1849, kaže pa, da je še starejši. Odborniki društva »Grad« so namreč med brskanjem po starih katastrskih mapah in listinah (o tem pripravljajo tudi razstavo) ugotovili, da je isti vodnjak omenjen že v začetku stoletja. Takrat je bil zelo

cenjen, saj so v njem zajemali vodo za vsakodnevno uporabo, sedaj pa ga že dolgo ne rabijo več. Ljudje so ga v teh letih napolnili z najrazličnejšimi odpadki in materialom vseh vrst. V njem se je nabralo ogromno smeti, saj je globok 5 metrov.

Člani društva »Grad« nameravajo v bodoče rešiti še nekaj takih vaških kulturnih spomenikov. Lepo bi bilo, da bi se po tem zgledu ravnal še kdo drug, saj je takih arhitektonskih biserčkov pri nas še veliko. Kultura pa ne pomeni samo prirejanje raznih večerov, proslav, srečanj in predavanj, ampak je tudi skrb za naše stare spomenike.

Stari vodnjak v Banih

(foto Halupca)

Viktor Blažič v DSI o stanju v Sloveniji

Na predzadnje srečanje pred poletnim premorom je Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta povabilo v ponedeljek, 15. t.m., Viktorja Blažiča, časnikarja v pokoju, ki je član vodstva Slovenskih krščanskih demokratov v Ljubljani, obenem pa je izvedenec za manjšinska vprašanja. Govoril je predvsem o sodobni slovenski zgodovini, od uvedbe demokratičnega sistema dalje. Prireditelji so si večer zamislili v obliki pogovora med gostom in publiko, zato je bilo obravnavanih področij toliko, da bi bilo nemogoče strniti vse povedano v nekaj vrstah. Viktor Blažič je med drugim govoril o vzrokih razkola v Slovenski demokratični zvezi in rušenja Peterletove vlade. Kamen spotike, je dejal gost, je bil zakon o lastnini. Vse se je začelo, ko je Lojze Peterle sklenil, da podpre Sachsov lastninski model, saj je s tem ogrozil marsikatero gospodarske interese in privilegije. Predavatelj je tudi menil, da je v sedanjem trenutku glavni problem, ki pesti slovensko gospodarstvo, predvsem nezaupanje.

Viktor Blažič je tudi izrazil bojazn, da do volitev v Sloveniji ne bo prišlo tako kmalu in da bi se potem takem uveljavila nekakšna navidezna demokracija. Povratek v totalitarni režim pa po njegovem prepričanju ni več možen. Glavna bitka se bo v bližnji bodočnosti vsekakor bila okrog javnih občil.

Novoizvoljena svetovalca Ssk v vzhodno oziroma zahodnokraškem sosvetu

POGOVOR Z DR. SLOBCEM IN DR. LISJAKOM

David Slobec je priljubljen zlasti med mladimi. Več let je bil predsednik Mladinske sekcije Slovenske skupnosti. Diplomiral je iz ekonomije na tržaški univerzi, s svojimi strokovnimi članki pa sodeluje tudi v Novem listu. Izvoljen je bil na listah Slovenske skupnosti v vzhodnokraški sosvet.

David Slobec

Ali si pričakoval, da boš izvoljen v vzhodnokraški sosvet?

Pred vsakimi volitvami je zelo težko predvidevati, koliko glasov bo prejela stranka in kdo izmed njenih kandidatov bo izvoljen, kljub temu pa sem bil prepričan, da na teh volitvah stranka Ssk ne bo nazadovala, saj se je predstavila s široko in pluralistično paleto kandidatov ter z zelo jasnim programom. Prav zaradi tega sem tudi pričakoval, da bo Ssk v vzhodnokraškem sosvetu ohranila svoja dva predstavnika. Vsi kandidati na listi Ssk so imeli skoraj enake možnosti, da bi bili izvoljeni, saj so zaradi svoje prosvetne, športne ali politične dejavnosti precej poznani med našimi ljudmi. Mislim, da je bil prav to tisti ključni faktor, zaradi katerega smo nekateri kandidati prejeli nekoliko več preferenc in bili tudi izvoljeni.

Katera so najpomembnejša vprašanja na vzhodnem Krasu in kako misliš, da bi jih lahko rešili?

Vprašanj in problemov je na vzhodnem Krasu še in še: zavzeti bi se bilo treba za končno izpolnitev dolgoletnih in neizpoljenih obljub, ki so jih dale javne in privatne ustanove razlaščenecem in jusarskim upravičencem, prizadevati bi se bilo treba za končno izpeljavo metanovoda, grezničnega omrežja, razsvetljave ter cestnih in avtobusnih povezav na celotnem vzhodnokraškem ozemlju. Omogočiti bi bilo treba polnomočno delovanje jusarskih odborov in primerno urediti begunsko naselje pri Padričah v korist prebivalcev vzhodnega Krasa, skratka delati bo treba v luči upravne avtonomije vzhodnokraškega področja in se stalno zavzemati za

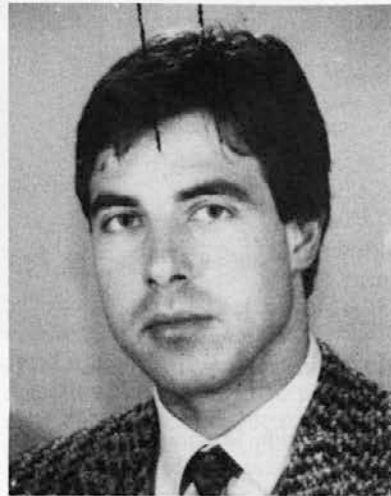
sožitje, za socialni in gospodarski razvoj naših vasi.

Na žalost imajo izvoljeni sosveti predvsem posvetovalno vlogo, zato je zelo težko govoriti o neposrednem reševanju komaj navedenih problemov, kljub temu pa sem prepričan v veliko politično težo, ki jo lahko ima vzhodnokraški sosvet, vse pa bo odvisno od njegove trdne politične večine in od posameznikov, ki bodo to večino sestavljali.

Ti imaš že določene izkušnje v politiki; kako ti bodo lahko pomagale pri uresničevanju lastnih zamisli v rajonskem sosvetu?

Mislim, da sem v svojem več kot desetletnem udejstvovanju na političnem področju v okviru Mladinske sekcije Ssk in v raznih vodstvenih organih stranke precej dobro razumel zanimive in večkrat tudi zelo zapletene plati političnega življenja. Vse to mi bo prav gotovo pomagalo najprej pri pogajanjih za sestavo politične večine v krajevnem sosvetu, kar že sedaj predvidevam, da bo zelo težko, saj smo na žalost slovenski izvoljeni predstavniki v manjšini. Kako uspešno bom uresničeval svoje zamisli, pa bo seveda predvsem odvisno, če bo Ssk v večini ali v opoziciji. Vsekakor pa bi se rad ob tej priliki javno zahvalil vsem tistim, ki so mi zaupali svojo preferenco in upam, da jih ne bom razočaral.

Henrik Lisjak je priznan športno-kulturni delavec. Dolgo let je bil eden izmed stebrov športnega društva Kontovel, kjer je bil najprej igralec, nato trener, odbornik in predsednik. Diplomiral je iz ekonomije, že vrsto let poučuje na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois v Gorici. Izvoljen je bil kot neodvisen v listi Slovenske skupnosti v zahodnokraški sosvet.

Henrik Lisjak

Kako si se pravzaprav odločil, da kandidiraš na listi Ssk in kakaj si to storil kot neodvisen?

Sekcijski tajnik Slovenske skupnosti mi je to ponudil in jaz nisem odklonil. Čeprav se doslej še nisem ukvarjal s politikom, mislim, da je vsak zamejski Slovenec v bistvu zaradi okoliščin tudi politik. Med drugim sem stalno angažiran v športu. Sprejel sem kandidaturo, predvsem da bi po svojih močeh pripomogel k dobrobiti naših ljudi.

Kar zadeva drugo vprašanje, nisem nikoli bil aktivno prisoten v nobeni stranki: čutim se predvsem Slovenca in si bom prizadeval v največji meri prav za vprašanja povezana s slovenstvom.

Tudi zaradi odprtih list je stranka na zahodnem Krasu zabeležila velik uspeh, veliko domačinov je prvič glasovalo za Slovensko skupnost.

Katera so najpomembnejša odprta vprašanja na zahodnem Krasu in kakšni bodo tvoji predlogi?

Nerešenih vprašanj je več: predvsem pa nas tržaška občina premalo upošteva. Potrebni bosta npr. kanalizacija in metanizacija, ki je že v teku. Treba bo povečati avtonomijo rajonov, zato da se bo izboljšalo stanje nekaterih vasi. Zaenkrat ne vemo, kakšno vlogo bomo lahko odigrali v novem rajonskem sosvetu.

Kako pa je s športom na zahodnem Krasu?

Tudi športu tržaška občina posveča premalo pozornosti, tako da je v bistvu vse v rokah posameznih društev. V Križu morajo še dokončati nogometno igrišče, na Kontovelu pa je občina odobrila načrt za gradnjo nove športne dvorane. Predvsem se sedaj za to prizadevajo posamezniki in društva, morala pa bi to biti dolžnost javnih ustanov.

Pogovora je zapisal Darko Bradassi

***

Dr. Oskar Simčič novi predsednik Goriške Mohorjeve družbe

Škofov vikar za Slovence v goriški nadškofiji dr. Oskar Simčič je novi predsednik Goriške Mohorjeve družbe. Tako je pred dnevi sklenil občni zbor te zaslužne ustanove, ki se bliža 70-letnici delovanja. Udeleženci, ki so se zbrali na sedežu pevskih zborov v Devinu, so se najprej poklonili letos preminulemu predsedniku profesorju Dragu Butkoviču, ki si je pridobil velike zasluge za rast Goriške Mohorjeve družbe. Kot predvideva statut, so njegovega naslednika poiskali med slovenskimi duhovniki goriške nadškofije. Novi odbor, ki si bo na prvi seji porazdelil delo, pa je prenovljen in razširjen.

Na občnem zboru je imel uvodno poročilo dosednji podpredsednik dr. Lojze Škerl, obsežno poročilo o knjižnih izdajah in ostalem delovanju v zadnjem petletju ter o perspektivah Mohorjeve družbe je podal dosednji tajnik dr. Jožko Markužič. Finančni obračun je podal Ivo Češčet, razrešnico pa je v imenu nadzornega odbora predlagal dr. Kazimir Humar. Široka razprava je bila posvečena zlasti načrtom in organizacijskim vprašanjem.

Na Kremenki se je v soboto, 13. junija, pričela običajna poletna šagra, ki jo je tokrat že dvajsetič privedilo domače KD Fran Venturini od Domja. V okviru običajnega nedeljskega kulturnega sporeda je nastopila folklorna skupina Stu ledi, igrali pa sta dve godbi na pihala — iz Nabrežine in iz Kamniške Bistrice. Na posnetku folklorna skupina Stu ledi (foto M. Magajna)

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

ob zaključku sezone,
posvečene
slovenski suverenosti,
razpisuje

natečaj za novo slovensko gledališko igro

Dela, kateregakoli žanra, a izvedljiva z ansamblom SSG, morajo biti predložena upravi gledališča do 31. oktobra v petih podpisanih izvodih. Žirija teatrologov in predstavnikov gledališča bo podelila

odkupno nagrado
Lit. 8.000.000
(osem milijonov lir).

Nagrada vključuje odkup za uprizoritev v letu 1993, SSG pa si pridržuje pravico odkupa tudi drugih del. Potrebne informacije dobite na upravi SSG v Trstu, Ul. Petronio 4, ali po telefonu 632-664/5.

* * *

V tej sezoni je SSG, mi-mio Sofoklejevega Kralja Oj-dipa Mileta Koruna, krstno uprizorilo kar štiri slovenska dela: komedijo Toneta Partljiča Moj deda, socialistični mrtvak, režiser je bil Mario Uršič, satirični kabaret Sergeja Verča in Borisa Kobala Ime mu bo Just, režiser Sergej Verč, dramo Aleksija Pregarca Črni galebi, režiser Jože Babič, ter šolam namenjeno predstavo Zore Tavčar v režiji Marija Uršiča Ptice nočnega vrta. Ob tem pa je — upravičeno lahko rečemo, da z velikim uspehom — z Romantičnimi dušami v režiji Vinka Möderndorferja zaključilo ciklus celotnega Cankarja, začel leta 1986.

Redna sezona 1991/92 se je pri nas končala z aprilom, tudi letos pa pripravljamo poletno sezono na prostem, v okviru katere bo 3. julija premiera Prebrisane vdove Carla Goldonija po uprizoritveni zamisli Mete Hočevar.

V Gorici so se poklonili njegovemu spominu

Mirko Filej - goriški slovenski Orfej

Pred tridesetimi leti, dne 10. junija 1962 je umrl prof. Mirko Filej, znana osebnost v primorskem — posebej goriškem — kulturnem in zlasti glasbenem življenju. Mirno lahko zatrdimo, da je prav v povojnih letih najbolj prispeval k oživitvi in reorganizaciji slovenskega prosvetnega dela na Goriškem. Duhovnik, glasbenik, kulturni mentor in organizator — to so samo glavne oznake Filejeve vloge v petdesetih in šestdesetih letih. In prav zato so se mu zadnjo nedeljo, 14. junija, v Gorici poklonili Zveza slovenske katoliške prosvete in SKPD Mirko Filej s spominsko proslavo v dvorani Katoliškega doma.

Na prireditvi so sodelovali moški zbor Mirko Filej, mešani zbor Rupa-Peč, solistka Mirjam Pahor (klav. spremljava prof. Lojzka Bratuž) in govornik dr. Andrej Bratuž. Dirigent je bil Zdravko Klanjšček. Naprej je nastopil zbor Mirko Filej, ki je zapel naslednje pesmi Mirka Fileja: Pojdem med polja in Zato pa sončka ni (obe na besedilo Milke Hartman), Slovenski fantje, Mati (m. Elizabeta), Nekje v gorah (L. Šorli) in še na tekst M. Hartman Mojim rož'cam.

Nato je mlada sopranistka Mirjam Pahor odpela ob spremljavi Lojzke Bratuž dve nabožni Filejevi skladbi. V tabernakelj (besedilo S. Gregorec) in Ti spev si moj (m. Elizabeta).

Po priložnostnem govoru Andreja Bratuža je nastopil mešani zbor Rupa-Peč, ki je zapel sledeče Filejeve skladbe: Pomladno (besedilo V. Beličič) ter priredbe ljudskih Venite rož'ce moje, Moj očka imajo, Kaj pa ti fantič in Meglica. Za zaključek pa v poseben spomin na profesorja Fileja Bruck-

nerjevo zahtevno in globoko zasnovano skladbo Ave Maria v izvedbi pevcev obeh zborov.

(iz govora A. Bratuža)

»Slovenski kulturni svet — posebej glasbeni — se je zadnje čase spominjal nekaterih pomembnih obletnic velikih ustvarjalcev, ki so dali naši glasbeni umetnosti nenavaden blesk. Lani smo se spominjali štiristoletnice velikega renesančnega mojstra Jacoba Gallusa, ki je v našo glasbo zaoral z evropsko širino. Letos se spominjamo važnih obletnic velikih in značilnih skladateljev. Naj le omenimo dva primorska oz. goriška glasbenika, ki sta vsak na svojem področju in seveda umetniški vrednosti in izraznosti stopila v slovensko glasbeno areno — Marija Kogoja z modernistično in za svoj čas avantgardno muziko in Vinka Vodopivca kot pravega Ljudskega trubadurja, oba v glavnem v dobi med obema vojnama. Sem pa se uvršča nedvomno tudi pokojni glasbenik M. Filej. Vse te osebnosti še lahko idealno združimo pod besedami MUSICA NOSTER AMOR, naslovom Gallusovega dela — glasba naša ljubezen.

Po kratkem orisu življenjske poti in dela Mirka Fileja je nato govornik tako nadaljeval: »Bil je med nami mož — tako je nekoč zapisal veliki slovenski pesnik o znani osebnosti naše narodne zgodovine. In tako bi lahko mi danes v spomin na M. Fileja za njim ponovili... Poznali smo ga najprej kot pevovodjo mešanega zbora — kot pevci. Koliko lepih besed, nasvetov, pa še spodbud, naročil, itd. Njegova dirigentska osebnost je izžarevala svoj čar — prijazen nasmeh pa spet strog opomin, mirno vabilo in nepričakovano medklic, ki je razodeval tako ljubeč odnos kot nujno avtoriteto zborovodje. Pevci smo ga kot takega gotovo vzljubili in spoštovali.«

Bratuž je v nadaljevanju orisal še nekaj potez Fileja-duhovnika pa tudi njegov smisel za družabne in prijateljske stike. Nato je prešel na oris Fileja-glasbenika in dejal: »Velik del svojega življenja, velik del svojih duhovnih energij je M. Filej posvetil glasbi. In mi ga kot takega visoko cenimo in spoštujemo. Ni pa bil v muziki enostranski — bil je istočasno veliko: skladatelj, dirigent, organist, organizator, publicist, itd. Že smo omenili njegov lik dirigenta-pevovodje. Poglejmo še lik skladatelja.

Umetnostno in še posebej glasbeno ustvarjanje ima svoje zakonitosti. O tem so že pisali tudi največji glasbeni geniji. Ustvarjanje, na videz lahko in enostavno pa je

zahteven proces, zahtevna dejavnost duha. Ko danes poslušamo npr. simfonije velikih klasikov, mislimo, da je vse to prišlo kar samo po sebi. Ni pa tako! Slavni skladatelj Robert Schumann piše, kako težko je včasih izdelati veliko skladbo. Omenja skice velikih umetnikov, npr. Beethovna in beleži, kako iz njih izhaja dolgo in močno piljenje in delo za majhno melodijo. No, mi lahko prenesemo vse to tudi na našega glasbenika. Sam je pisal predvsem "majhne melodije", v narodnem duhu ali pa umetne pesmi v izdelani govoric — in gotovo je tudi on sledil nelahki ustvarjalni Kalvariji...! Pa vendar imamo v Filejevi produkciji zaključene in fino obdelane teme in melodije.

"Resnično idealna glasba — svobodna tako v vzklkih veselja kot v najhujših bolečinah ter blažena v svojih izlivih!" — tako filozof Hegel o vzvišeni lepoti glas-

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 22. junija večer posvečen zamožnim pesnikom antirevolucije.

Na temo »Jutro pozabljenih« bo govoril prof. France Pibernik. Recital bo Pavle Ravnohrib, nastopil bo čelist Milan Hudnik. Prisoten bo predsednik založbe Mohorjeve družbe inž. Janko Jeromen. Začetek ob 20.30.

bene umetnosti. Kar lahko velja tudi v Filejevem primeru.«

In tako zaključuje govornik na nedeljski prireditvi:

»Naj Filejev duh bdi nad nami, naj nam vliwa novih ustvarjalnih idej in izzivov. Naj posebej nadaljuje začeto kulturno in narodno poslanstvo in z duhom glasbe kaže pot v nove in bodoče zarje kulturnega razvoja goriških Slovencev.

Naj zato naš goriški slovenski Orfej še dolgo časa kot svetla luč in nevidni vodnik spremlja naše skupno delo!«

* * *

Odperta meja v Gropadi

Ob zaključku Kmetijskih dnevov v Gropadi, ki jih prirejata Kulturno društvo in Gozdna zadruga »Skala«, so v nedeljo, 14. t.m., odprli mejo. Ob 8. uri zjutraj je bil dovoljen prost prehod čez blok v Gropadi, ki so ga sprejetjem Osimskih sporazumov ukinili. Meja je bila odprta do 17. ure in v tem času je prosto prekoračilo mejo okrog 500 oseb.

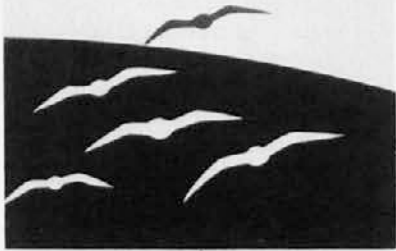
V okviru gropajskih Kmetijskih dnevov sta bila letos tudi otroški extempore ter orientacijska tekma.

Na 18. občnem zboru SKGZ so bila podeljena tudi odličja ter plakete boja in dela kot priznanje za zaslužno delo v prid naše narodnostne skupnosti. Odličje so prejeli Stanislav Bole, Pavle Merku in Jože Koren, dobitniki plaketa pa so: Stanko Kosič, Edi Filipčič, Jolanda Guštinčič, Silvana Malalan, Ignacij Ota, Josip Sancin, Ivan Petejan (kot posamezniki) ter Center za kulturne raziskave iz Barda, List Dom, ŠD Sovodnje, Godba na pihala »Kras« in TPPZ »PINKO TOMAŽIČ« (kot organizacije).

Izpod peresa mlade raziskovalke Brede Čebulj-Sajko Knjiga o pozabljenih rojakih v Avstraliji

Breda Čebulj-Sajko
Med srečo in
svobodo

O slovenskih izseljencih v Argentini, Združenih državah Amerike in Kanadi je bilo že marsikaj napisane in mnogi strokovnjaki so že raziskovali in obravnavali to področje iz različnih zornih kotov. Vsi pa smo nekako »pozabili« na naše rojake v Avstraliji, ki so se na to daljno celino odselili v približno istem obdobju. To vrzel je zapolnila mlada znanstvenica Breda Čebulj-Sajko, raziskovalna sodelavka na Inštitutu za slovensko izseljenstvo v Ljubljani. O tem vprašanju je napisala tudi knjigo z naslovom »Med srečo in svobodo«, ki je izšla pred nedavnim. V Trstu so delo predstavili prejšnji teden.

Knjiga o slovenskih izseljencih v Avstraliji je razdeljena na dva dela: v prvem je nekaj osnovnih podatkov o zgodovini te celine in nato o zgodovini slovenske emigracije, v drugem delu pa je 13 življenjskih zgodb naših izseljencev. Med drugim avtorica navaja podatek, da je naših emigrantov v Avstraliji okrog 25.000; mnogi imajo tudi svoja športna, kulturna ali verska društva, slovenski časopis, ponekod pa tudi poučujejo materin jezik v šoli.

Najpomembnejša odlika knjige »Med srečo in svobodo« je ta, da je enako zanimiva za strokovnjake kot tudi za vsakega »navadnega« bralca, ki ga zanimajo človeške zgodbe. Po drugi strani pa je treba poudariti, da gre za pravo pionirsko delo, saj se pred Bredo Čebulj-Sajko doslej še ni nihče lotil sistematičnega raziskovanja vprašanja slovenskih izseljencev v Avstralijo. Knjiga je važen prispevek tudi za nas, saj so tudi med Slovenci v zamejstvu mnogi odšli na to celino.

Svojevrsten pa je način, kako avtorica obravnava to problematiko. V svojem delu je namreč prevzela metodologijo osebnih spominov, kar je na področju raziskovanja izseljenskega vprašanja prava novost. Avtorica ne išče neke »objektivne resnice«, pomembnejše se ji zdi to, kar so želeli izseljenci sami povedati. Njihova pričevanja so napisana v »jeziku«, ki so ga naši emigranti v Avstraliji res go-

vorili, tako da se lahko v tej knjigi prepričamo tudi kolikšna raven jezikovnega znanja se je ohranila pri naših rojakih. Med 13 Slovinci — avtorica je vzela v poštev tiste, ki živijo v večjih mestih, ne pa v odmaknjenih predelih — katerih pričevanja so napisana v knjigi, sta tudi dva iz Italije: eden je Egon Katnik, ki se je rodil v Trstu leta 1914, drugi pa Egon Marinčič, doma iz Gorice, kjer se je rodil leta 1928.

V svojih pričevanjih izseljenci pripovedujejo, kako je bilo, ko so zapustili svoje domove in se vkrkali na lad-

jo, kako so se znašli na čisto tuji celini, ki je niso poznali, kako so si tam uredili življenje, kako danes živijo in kako se vključujejo v slovenske organizacije v Avstraliji. Vsi so v bistvu ostali Slovenci, čeprav si nekateri postavljajo vprašanje, kaj pravzaprav so sedaj. Tako na primer pravi Bill (Egon) Marinčič: »rodiv sm se u Italiji, smatram se Slovenc. Ampak, človek se premenja. Slovenc bom biv vedno, dokler ne umrjem. To ni vprašanja! Ma, sm Avstraljanc. Ne morm to povedat! Ma, kaku bi to povedu?« (hj)

Zbor Jacobus Gallus v Goethe Inštitutu v Trstu

Slovenski pevski zbor »Jacobus Gallus« je imel v soboto, 13. t.m., celovečerni koncert v dvorani Goethe inštituta v Trstu. Tržaški publiki se je predstavil z zahtevnim sporedom — izborom del iz vokalnega opusa Marija Kogojca v prvem delu koncerta, v drugem delu pa so pevci zapeli nekaj slovenskih ljudskih skladb v priredbi »naših« skladateljev. Zbor »Jacobus Gallus«, ki ga vodi Stojan Kuret, je pred nedavnim, kot smo že poročali, dobil prvo mesto na vsedravnem tekmovanju v Vittoriju Venetu.

Nova številka glasila Jadro

Slovensko kulturno in rekreativno društvo iz Ronk, ki ima svoj sedež v Romjanu, je v teh dneh izdalo svoje vsakoletno glasilo z istoimenskim naslovom. Izredno lepo grafično oblikovana številka je že peta po vrsti in je letos za nekaj strani bogatejša.

Letošnjo številko sta uredila Karlo Mučič in Jurij Paljk, glasilo Jadro pa so prvič predstavili v svojih društvenih prostorih ob priliki podelitve nagrade iz sklada Dušana Černetca, katero je društvo Jadro prejelo za svoje delovanje med našimi sonarodnjaki v Laškem.

V uvodu urednika pojasnita, zakaj prihaja letošnja številka nekoliko kasneje in povesta v skopih besedah glavno usmeritev glasila Jadro, ki le-

tos prinaša to novost, da je medse vobabilo tudi vse tiste ljudi, ki pišejo v italijanščini, ker jim slovenščina ne teče dovolj dobro ali pa so italijanske in furlanske narodnosti.

Po uvodu, kjer urednika tudi pozivata vse ljudi, ki pišejo, naj prispevajo svoje misli, besedila, pesmi za prihodnjo številko, najdemo pesmi, ki jih je v dvojezičnem izvirniku prispevala Liljana Visintin. Napisali smo v izvirniku, ker avtorica piše v obeh jezikih in se v njih tudi umetniško izraža. Sledi zapis o tradicionalnem Božičnem koncertu v Ronkah, ki so laški farani gostili pevce iz Deskel. Desklanski župnik Danilo Cimprič je tudi poslal pismo, kjer se zahvaljuje vsem dobrim ljudem v Laškem za le-

po preživeti dan v njihovi družbi. Sledi sestavek doberdobskega župnika Ambroža Kodelje, ki razmišlja o prepotrebni slovenski maši v Ronkah, slovensko mašo namreč daruje g. Kodelja enkrat mesečno za vse vernike v Laškem v njihovem materinem jeziku. Na žalost pa pravica do slovenske maše še ni pravno rešena, kar pa si seveda vsi verniki v Laškem želijo.

Župan Novelli je poslal pismo, v katerem se zahvaljuje slovenskemu društvu Jadro za pomoč pri nabiralni akciji za begunce, sledi navedeno blago, katerega je ronška občina poslala v Metliko, kjer so begunski zbiralni centri. Enos Gerin je prispeval zelo lepo poezijo v furlanščini z naslovom Stare jaslice, uredništvo je pesem predstavilo v slovenščino in italijanščino.

Graziano Benedetič je prispeval zelo zanimivo branje z naslovom Vlažne cone od Timava do Soče, kjer opiše favno in deloma tudi rastlinsko rastje v tem predelu naše dežele. Anuška Nardin je napisala kratko črtico, sledijo pa novice o umrlih in čestitke, zelo brana rubrika Mogoče ne veš, da... in besedilo pisma, ki ga je naslovil na uredne osebe advokat Renco Frandolič zaradi uporabe slovenskega jezika. Karlo Mučič je prispeval dva imenitna članka o zgodovini pomorstva pri nas in o zrakovplovstvu, Janez Toplikar piše o med-

Umrl je slovenski igralec Bert Sotlar

Slovensko javnost je v sredo, 10. junija, presenetila žalostna novica, da je v 71. letu starosti umrl znani in zelo priljubljeni slovenski igralec Bert Sotlar.

V svoji bogati karieri je na odrskih deskah upodobil zelo veliko število igralskih likov in je bil med gledalci izredno priljubljen, veliko pa je delal tudi pri filmu in na televiziji ter bil zato zelo poznan. Za svojo bogato igralsko kariero je bil tudi nagrajen za največjim odlikovanjem za gledališko umetnost na Slovenskem, leta 1982 je namreč prejel Borštnikov prstan, že leta 1974 pa Prešernovo nagrado.

Bert Sotlar se je rodil leta 1921 v Kočevju v družini osmih otrok. Kot igralec se je začel uveljavljati že na ljubljanski Akademiji, v zrelega igralca pa je dozorel v Beogradu, kamor je odšel na povabilo Bojana Stupice, igral je v Jugoslovanskem dramskem pozorišču, kjer je ustvaril vrsto izjemnih likov, naj tu omenimo samo Maksa v Cankarjevem Kralju na Betajnovi, nastopal pa je tudi v Goldonijevih Primorskih zdradah, Držičevem Dundu Maroju. Iz tega obdobja je znana tudi njegova vloga Teiresiasa. V Ljubljani je začel svojo kariero v petde-

setih letih in ustvaril nepozabne like: Almavivo v Seviljskem brivcu, Nikito v Tolstojevem delu Noč teme, bil je Ludvik v Potrčevih kmetih, Brinar v Borovih Zvezdah, imenitno je uprizoril Klavdija v Shakespearovem Hamletu, postal je Agamemnon v Ajshilovi Orestiji, Kalandar v Cankarjevih Hlapcih in nepozabni Matija Gubec v Kreftovi drami Velika puntarija.

Šele v šestdesetih letih je začel nastopati tudi v slovenskih in jugoslovanskih filmih. Od filmov naj omenimo samo Svet na Kajžarju, nepozabne vloge v filmu Na valovih Mure in v Treh četrtinah. Nastopil je tudi v skorajda vseh filmih, ki so opisovali partizansko epopejo jugoslovanskih narodov, od filma Kozara do Sutjeske. Gledalcem pa bo gotovo najbolj ostal v spominu iz filma Tistega lepega dne, v katerem je v vipavskem narečju upodobil vdovca štirih majhnih deklet v prijetni komediji, katero so posneli v Podnanosu. Bert Sotlar je zapustil na gledaliških odrih veliko praznino, katero vsaj delno zapolnjujejo filmski, televizijski in radijski posnetki, katerih pa je res veliko. J.P.

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST

kulturni formaciji, Franco Falkenberg o industrijskem razvoju Tržiča, Jurij Paljk čestita bližnji republiki Sloveniji ob rojstnem dnevu nove države in piše še o razstavi domačih umetnikov v Ronkah. Glasilo Jadro zaključuje Boris Cernic, ki piše o družini, posamezniku in o problemih.

Vsekakor je nova številka Jadra vredna branja, Slovincem v Laškem pa naj bo samo še v spodbudo, da bo prihodnja še lepša. J.P.

NAŠA DRUŠTVA

SKD »Lipa« iz Bazovice

Kmalu bo minilo sto let odkar je bilo v Bazovici ustanovljeno domače društvo »Lipa«. Nastalo je leta 1899 in je bilo prvotno predvsem pevsko društvo, ki je občasno prirejalo tudi kake druge prireditve. Prvi dolgoletni pevovodja je bil domačin Hrabroslav Ražem, po njegovi smrti pa je vodstvo zbora prevzel njegov sin Srečko. Zbor je bil zelo kvaliteten in Bazovica je tedaj slovela po svojih pevcih. Zbor je nastopal tudi v cerkvi, na veselicah in imel razne koncerte. Vse to je trajalo do prve svetovne vojne, ko so morali moški člani zbora na bojišče, po koncu vojne so za kratek čas spet zupeli skupaj, a je fašizem leta 1927 ukinito delovanje. Pevci so se zatekli v cerkev. V tistem času so fašisti zaplenili tudi vso društveno imovino, hoteli pa so sezgati tudi dragoceni, ročno vezani pradi por, na katerega so člani SKD »Lipa« še danes zelo ponosni. Na srečo pa je nekdo prapor skrnil na svojem domu in ga je skrbno hranil do konca vojne.

Zborovska dejavnost se je obnovila takoj po koncu drugega svetovnega spopada; nekaj let je deloval mešani zbor, nato pa so ustanovili moškega, ki je nastopal skoraj do 70. let. Leta 1975 so v zboru začeli peti tudi mladi, fantje in dekleta, ki so do pred kratkim peli v mešani zasedbi. Pred približno dvema letoma pa je ta dejavnost zamrla zaradi pomanjka-

nja pevcev in kaže, da trenutno ni možnosti, da bi jo spet obnovili, čeprav si člani odbora prizadevajo v tej smeri.

Bazovsko društvo »Lipa« je torej do 70. let v glavnem gojilo zborovsko petje in je le občasno organiziralo tudi kako kulturno prireditev, je povedala predsednica društva, domačinka Suzana Grgič. V glavnem so prirejali proslave ob obletnicah »Lipe« z zelo pestrim in bogatim sporedom.

Okrog leta 1975, ko je zamrlo zborovsko delovanje, pa so člani društva »Lipa« začeli bolj redno delovati tudi na drugih kulturnih področjih. Začeli so prirejati Prešernovo proslavo, razstave, nastope, kulturne večere, predavanja o raznih aktualnih temah in nočni pohod na Kokoš za 1. maj, ki je sedaj postal že tradicija — letos so za to priložnost priredili tudi razstavo kamnitih izdelkov.

V 70. letih je Slovensko kulturno društvo »Lipa« končno dobilo svoj sedež, saj je bil dograjen Bazovski dom. Društvo do tedaj sploh ni imelo sedeža, že od nastanka dalje so pevci vadili po zasebnih domovih. Odbor šteje 7 članov, vendar, kot je poudarila predsednica Suzana Grgič, so v odboru že kakih 15 let isti ljudje. Potrebni so novi člani, ki bi s seboj prinesli tudi sveže ideje in načrte.

Društvo se v zadnjem času predvsem trudi, da bi napravilo

Prapor društva »Lipa« iz Bazovice. Posnetek je iz leta 1969

kaj za mlade, tudi za otroke. Letos bo prvič priredilo neke vrste poletni center z naslovom »Počitnice in še kaj«, ki bo trajal od 29. t.m. do 4. julija, vodile pa ga bodo 3 učiteljice-animatorki.

»Želela bi, da bi k odboru pristopilo nekaj novih ljudi,« nam je

dejala predsednica Suzana Grgič, »da bi se spet oživilo društveno delovanje. Lepo bi bilo, če bi zopet oživel pevski zbor. Tudi če to ne bo mogoče, pa bomo na vsak način nadaljevali z našo kulturno dejavnostjo.«

(hj)

Muzej Revoltella ponovno odprt

V mestnem muzeju Revoltella v Trstu so v soboto, 13. junija, s kratko svečanostjo proslavili ponovno odprtje umetnostne galerije, ki je bila zaradi prenovitvenih del v skladu s protipožarnimi predpisi dalj časa zaprta javnosti. V galeriji so razstavljeni dela od kiparja Antonia Canove (umrl leta 1822) do sodobnega slikarja Burrija.

Hvalevredna pobuda društva »F. B. Sedej« iz Števerjana

Društvo »F. B. Sedej« iz Števerjana je v nedeljo, 14. t.m., priredilo koncert mešanega zbora svojega društva in dekliškega zbora »Alenka«. Prireditve, ki je zelo lepo uspela, je bila v dvorani Sedejeva doma v Števerjanu. Izkupiček so organizatorji namenili za pomoč beguncem iz Bosne in Hercegovine.

Jurij Paljk »Zaničevanje nekega naroda je primitivno in še bedasto povrh«

V nedeljo, prejšnji teden torej, 14.6.1992, so v Gorici na Travniku odkrili spominsko ploščo tolminskim puntarjem; napisana je v štirih jezikih, kot se za sedanjo moderno mittelevropsko mesto Gorico spodobi, pa tudi zato, ker bi morda prevelika poudarjenost na sami slovensčini ob italijanskem napisu preveč motila mnoge nestrpnije v Gorici.

Goriški župan je bil nujno in vsi vemo, zakaj, strašno odsoten, ker je imel blazne opravke v Rimu, kamor je šel po neodločljivih dolžnostih, ki bodo gotovo spet življenjskega pomena za celotno Gorico. Zato pa sta prišla tolminski in novogoriški župan, krajevne oblasti je zastopal neki odbornik, ki se vedno najde nekje v predalu za take prilike. Tako naj bi bil volk sit in koza cela, a to seveda ni in fantje iz goriške občine tudi niso bili od fare, ampak kvečjemu iz povprečne, nekje v kot potisnjene majhne podružnice, za katero se nihče ne zmeni.

Proslava je šla mimo, napisi bodo nekaj časa še ostali, potem se bo že našel kdo, da jih bo začel mazati in tudi nadaljeval z mazanjem, govorijo namreč o slovenskih kmetičih, ki so nekje v sebi rekli, da imajo vsega dovolj in so sklenili gospodi v Gorici zasaditi »vile v vamp«, kot se temu v puntarskem jeziku reče. Tega je seveda že davno, davno, a vendar moti, prekleto moti. Kot moti vse, kar je slovenskega.

Upam, da ste brali v škofijskem listu, verskem tedniku v italijanskih goriško škofiji, »Voce Isontina«, kaj vse o nas pišejo zaskrbljeni bralci. Piše se namreč o nas Slovencih, ki smo potomci tolminskih puntarjev, med katere so bili pomešani tudi Vipavci in Kraševci,

ves živelj torej, iz katerega smo zrasli v sedanji slovenski narod ob meji. Vsi pišejo o problemu, ki da ga je ustvarila spominska tabla, pa saj veste, kako gre v politiki, danes pa je politika skorajda vse. Vsi govorijo o tem, kako neumestno je postavljanje takih obeležij v mestu, ki je demokratično in koliko bolj bi bilo potrebno izkopati vse italijanske državljane, ki so jih pobili med in po drugi vojni Slovenci in italijanski komunisti in njim postaviti v Novi Gorici, za katero vsi vemo, da takrat še v mislih nikogar ni niti obstajala, ne vem kakšna obeležja, ki naj bi slovenski narod spominjala, kako je maščevalen. Vsi strašno demokratično delijo lekcije o tem, kaj bi slovenski ljudje v Gorici smeli in kaj ne, zmerjajo nas s peto kolono in to v časniku, ki naj bi nas družil, vsaj tiste, ki se imamo za kristjane.

Pišejo, kako je vse skupaj okrog tolminskega punta ena sama velika romansirana bajka, za katero je največ kriv Pregelj, ker se ga ni malo bolj napil in raje obležal nekje v jarku, kot pa da je pisal o naši prvi pravi slovensko primorski kmečki epopeji. Vsi nato demokratično nadaljujejo, kako je to nevzdržno, ker Slovenci samo hujskamo in ustvarjamo nemogoče vzdušje v Gorici, ker nismo tiho. Nadaljujejo in pozivajo vse mogoče ljudi, naj že kaj povejo o pokolih, ki jih je nad italijanskim narodom zakrivil slovenski, na dan vlečejo vse mogoče argumente, ki črnijo vse, kar je slovenskega v mestu in okolici, trdijo, da niti sami ne vemo, kaj hočemo s svojo narodnostno zaščito, natolcujejo z dejstvi, da imamo že itak vse, preveč, vedno samo nekaj gofljajo o tem, kako nam je z rožicami postlano.

Višek vsa ta pisanja dosežejo v trditvah, da smo Slovenci narod brez vsake zgodovine, najdejo se tudi eksperti, ki ne znajo reči niti dober dan svojemu sosedu Slovincu, a obenem imenitno natolcujejo o težavah, ki jih imajo sedaj zgodovinarji, ko berejo zapise, napisane v jeziku prebivalcev Kranjske, ki so prevzeli črke od Nemcev in zato obupno slabo in nečedno pisali, ker pač, revčki!, še skladnje niso poznali, je tudi imeli niso. Nadaljujejo z besedami, da smo brez literature, da smo med narodi, ki so pozno začeli pisati, Trubar pa da je

Nekaj misli...

◆◆◆ 2
dnevniku naj ne bi odločala le ena od krovnih organizacij, je dejal ter obenem pripomnil, da vsi slovenski kandidati na junijskih volitvah niso bili deležni enake pozornosti. Pozval je k večji strnjivosti manjšine, saj so problemi veliki in je treba gledati naprej.

Delegati občnega zbora SKGZ so v soboto tudi izvolili člane novega glavnega odbora in nadzornega odbora te organizacije. Razprava je bila dolga in zavzeta, prišlo je do živahne izmenjave mnenj, izrečene so bile pohvale in kritike. Obenem je bil sprejet predlog za spremembo statuta SKGZ, ki je s tem 18. občnim zborom stopila v nove čase.

* * *

Kulturno društvo »Skala« iz Gabrije je konec prejšnjega tedna priredilo večer v spomin na skladatelja Vinka Vodopivca, ki je umrl pred 40. leti. Nastopili so zbori »Briška dekleta«, »Sovodnjska dekleta« in moški zbor »Skala«, kot gost pa še mešani moški zbor »Slavec - Slovenec« z Brega.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, številka 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Podeljene so bile Župančičeve nagrade

V Viteški dvorani v Križankah so bile v Ljubljani, 12. junija, podeljene letošnje Župančičeve nagrade, ki jih ljubljanska občinska kulturna zveza podeljuje vsako leto najbolj zaslužnim kulturnim delavcem za delo na kulturnem področju v minulem letu. Nagrada je postala že tradicionalna in ima med kulturniki velik odmev, omejena pa je na ljudi, ki živijo in delajo v mestu Ljubljana. Letošnji slavnostni govornik je bil dr. Matjaž Kmecl, ki je spregovoril o Otonu Župančiču, ki je vsa svoja najboljša leta prebil v Ljubljani in se ga kot takega lahko smatra za Ljubljančana. Posebno se je dr. Kmecl zaustavil pri Župančičevem knjižnem jeziku, katerega je veliki pesnik zelo kultiviral, saj je bil eden najvidnejših slovenskih pesnikov svojega časa, tak odnos do jezika pa je Kmecl tudi zaželel vsem slovenskim kulturnikom.

Letošnje nagrade so dobili ljubljanski kulturni delavci, za katere je bila nagradevalna komisija mnenja, da so se v preteklem letu najbolj izkazali. Komisiji nagrade Otona Župančiča je predsedovala Branka Lovrečič, njeni člani pa so bili: Stojan Pelko, Rapa Šuklje, dr. Primož Kuret, Neja Kos, dr. Jure Mikuž, Janez Košelj, Matej Bogataj, Maja Žvanut in dr. Janez Kranjc. Nagrajeni so bili naslednji umetniški ustvarjalci: Matija Rozman je dobil nagrado za gledališke posodobitve v drami SNG v Ljubljani, sopranistka Olga Gracelj je dobila Župančičevo

nagrado za svoji vlogi Rozalinde v opereti Netopir in Antonije v operi Hoffmanove pripovedke. Matjaž Pograjc in Betontanc za plesno predstavo-balet v inovativnih predstavah v EG Glej, Galeriji Eurna so podelili nagrado z obrazložitvijo, da pomembno so oblikuje likovno podobo Ljubljane, ker med razstavljalce uvršča predvsem mlade likovne umetnike, Boris Cavazza je nagrado prejel za televizijski film Primer Feliksa Langusa ali kako ujeti svo-

bodo, katerega je sam napisal in v njem odigral tudi glavno vlogo. Brane Mozetič je bil nagrajen za dvojezično zbirko pesmi z naslovom Obsedenost / Obsession, Alenka Bole-Vrabec pa je prejela nagrado Otona Župančiča za lepe prevode iz španščine, posebno za knjigo Carlosa Fuentesa Terra nostra, kot zadnja pa je bila nagrajena Taja Čepič za projekt muzejske predstavitve starih ljubljanskih industrijskih obratov — Tobačne tovarne.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik.

Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

PALACE
HOTEL

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

bil neki Primus Trubarus in podobne oslarije, katere si zatikajo za gumbnico, da potem lahko šopirajoče postopajo po Piazza Vittoria, ki je bila vse do leta 1876 le in samo Travnik.

Očitajo, da hočemo imeti Gorico zase, da smo peta kolona prej Jugoslavije, sedaj Slovenije, ki je že podpisala dogovor o zaščiti italijanske manjšine na svojih tleh, čeprav je vedela, da je italijanska ne bo nikoli za nas, Slovence, ki bi po njihovem mnenju morali biti vedno tiho. Vsaka beseda že moti, vsaka gesta je odveč, diši po slovenskem nacionalizmu. Neverjetno se šopirijo in postavljajo pred nami, zaničujejo vse, kar je slovenskega, niti enega ni med njimi, ki bi se naučil slovenščine, jezika sosedu, vsaj med tistimi ne, ki nas tako obdelujejo.

Govorijo o stvareh, ki jih ne poznajo, govorijo o jeziku, v katerem ne znajo niti voščiti sosedu dobro jutro, govorijo o zgodovini, ki je ne poznajo, govorijo o stvari, o katerih bo morali sami molčati, a to zahtevajo od nas. Govorijo o narodu, ki živi z njimi ob boku že stoletja in se je njihovega jezika naučil, tudi drugih, če je bilo potrebno, in zase zahteval vedno premalo, si niti enkrat samkrat ničesar ni vzel.

Neprestano pljuvajo na svetinje, katerih vrednosti ne poznajo, živijo od vladnih ukrepov, ki jim zagotavlja preživetje na ramenih sosednjih delavnih Furlanov in severne Italije, ki se za take oslarije, ki jih imajo oni po glavi, niti ne zmenijo in sklepajo posle preko njih. Ostajajo nekje zadaj, kot peto kolo pri vozu, katerega nihče nikdar ne rabi, ker je vedno polomljeno, ko bi ga potreboval. Pohabljenost brez vsake identitete, ker si neko umišljeno vsak dan ustvarja, da sploh lahko še diha.

O spoštovanju in sožitju ne govorimo, prelepe besede so to. Za te besede se skrivajo, ko napadajo vse, kar je slovenskega, poln gobec svobode in demokracije imajo, ko strupeno sikajo laži in široko nevednost, sinovi neke bedne omejenosti polpreteklega časa, iz ka-

terega so prišli kot poraženci pred samim sabo, ker niso mogli stopiti v nov dan neobremenjeni. Kako krhka je njihova prepričanost v svoj prav je tudi v dejstvu, da jih vrže v slepi in sovražni bes taka majhna tabla, tolminkim puntarjem posvečena in mladim namenjena, da ne bi pozabili, če sploh vejo seveda.

In vendar imamo srečo, da so poleg njih tudi drugi, tisti, ki vedo. Tisti, ki jih ni strah pred svojo podobo v ogledalu in tudi drugačnosti v sosodstvu ne.

Tisti, ki so dobri ljudje. Kajti dobrota ne vpije okrog o sebi in se ne naznanja, to mi je nekoč dejal pri spovedi nek italijanski istrski pater, ki cele dneve poslušal spovedi ljudi v nekem romarskem svetišču v Furlaniji in daje odvezo potem, ko je skesanemu vtilil upanje v boljši svet.

Ko je slišal, da sem Slovenec, je rekel, da je na žalost slovenščino skorajda že pozabil, učil se je v rojstnem mestu v Istri, ko je še bil deček in druge svetovne vojne in vsega po njej niti na obzorju ni bilo. Potem pa je šel tudi on v izgnanstvo, na Istro ga vežejo le lepi spomini in nekaj slovenskih besed, ki se jih je naučil pri kmetih, h katerim so hodili po mleko. Vprašal me je, če poznam molitev Sveti angel, varuh moj. Ker jo znam, sva jo zmolila v slovenščini, malce se mu je zatikalo, a je vseeno šlo. Ko sva končala, sem ga vprašal, če ni jezen kot skoraj vsi ostali, na Jugoslavijo, na Slovence, Hrvate in na vse stvari, ki spadajo tu ob meji zraven.

»Saj sem vam rekel, samo dobrota nekaj velja, samo dobrota in še ta si ne dela nikdar reklame. Nisem jezen, saj smo bili vendar prijatelji z vsemi sosedi, ostalo je naredila vojna. Ljudje pa so dobri ali pa slabi, največkrat žal nekje vmes. Ostalo pride pozneje. Zaničevanje nekega naroda pa je greh in to počno slabi ljudje, zato jaz tega ne počnem. A vam tudi po pravici povem, da tega tudi zmogel ne bi, preveč nizkotno je in primitivno, da, primitivno, nevedno človeka... in še bedasto povrh vsega.«